

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: 070+659.3(478)(043.2)

TOACĂ MARIANA

**PRESA LOCALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA: CONDIȚII DE
AFIRMARE, REPERE FUNCȚIONALE, DISCURS SOCIOCULTURAL**

571. 01 JURNALISM ȘI PROCESE MEDIATICE

AUTOREFERAT

al tezei de doctor în științe ale comunicării

CHIȘINĂU 2017

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Teoria Și Practica Jurnalismului, Universitatea de Stat din Moldova.

Conducător științific: Stepanov Georgeta,

doctor habilitat în științe ale comunicării, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. **BLAJCO VLADIMIR**, doctor habilitat în sociologie, conferențiar universitar, Academia de Științe a Moldovei

2. **PARFENTIEV BORIS**, doctor în istorie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Componenta consiliului științific specializat:

1. **RUSNAC GHEORGHE** (președinte), doctor habilitat în istorie, profesor, academician, Academia de Științe a Moldovei

2. **GUZUN MIHAIL** (secretar), doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

3. **MORARU VICTOR**, doctor habilitat în politologie, profesor universitar Academia de Științe a Moldovei

4. **MARIN CONSTANTIN**, doctor habilitat în politologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

5. **DUMBRĂVEANU ANDREI**, doctor în sociologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Susținerea va avea loc la **16 mai 2017** în ședința Consiliului științific specializat **D 30.571.01–06** din cadrul Universității de Stat din Moldova, mun. Chișinău, str. A. Mateevici, 60, MD-2009, Republica Moldova, blocul central, aula 421.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și la pagina web a C.N.A.A. (<http://www.cnaa.md>).

Autoreferatul a fost expediat la data de 11.04.2017

Secretar științific al

Consiliului Științific Specializat, / _____ / **Guzun Mihail**

Conducător științific, dr. hab. în

științe ale comunicării, conf. univ. / _____ / **Stepanov Georgeta**

Autor: / _____ / **Toacă Mariana**

© Toacă Mariana, 2017

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Actualitatea investigației rezidă în faptul că, pentru a se menține în contextul concurenței tot mai pronunțate dintre elementele sistemului mass-mediei, presa locală autohtonă a izbutit să pună bazele unor noi principii funcționale, care au proiectat și obiectul său principal de reflectare – realitatea socioculturală de nivel local. Acest fapt a schimbat însuși conceptul de presă locală, modalitățile de selectare și de prelucrare a informației, modul de abordare a realității etc. Tocmai din acest punct de vedere prezintă interes studiul de față, în care presa locală este tratată drept unul dintre cele mai eficiente mijloacele de reflectare a realității la nivel local, propunându-se o viziune proprie referitoare la funcțiile și rolul acesteia, la procesul de creație și la produsul ei finit. Actualitatea investigației este determinată de necesitatea identificării condițiilor de afirmare și reperelor funcționale ale presei locale, a opțiunilor și tendințelor de valorificare a masivului informațional potențial de nivel local, îndeosebi, a dimensiunii socioculturale a lui, precum și de necesitatea determinării realizărilor și eșecurilor pe care ea le-a înregistrat în ultimul sfert de secol. Acest lucru este important atât pentru eficientizarea activității presei locale, cât și pentru creșterea potențialului ei de socializare și de culturalizare a maselor.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor cercetate. Presa locală nu a avut parte până în prezent de atenția sporită a teoreticienilor din domeniul jurnalismului. Abordările științifice privind locul și rolul presei locale în sistemul contemporan al mass-mediei sunt mai mult sporadice și tangențiale, rezultând, de regulă, din abordările presei tipărite, în general. Astfel de studii au fost semnate de o serie de oameni de știință din Occident, Rusia, Ucraina, România etc. Nici interesul cercetătorilor din Republica Moldova nu a fost orientat către presa locală, or, în ultimele trei decenii, în circuitul științific autohton nu a fost elaborată nicio lucrare complexă referitoare la acest domeniu. Teza de față propune o abordare proprie a presei locale, care a făcut posibilă identificarea cadrului de dezvoltare, clarificarea principiilor funcționale și elucidarea discursului sociocultural al acesteia. Ea se axează pe o problemă importantă, interpretată, prin prisma opțiunilor de creație și a tendințelor presei locale de valorificare a masivului informațional potențial de nivel local.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul constă în elucidarea specificului activității presei locale din Republica Moldova prin identificarea cadrului ei de dezvoltare, a reperelor funcționale și a complexității discursului sociocultural al acesteia. Pentru realizarea scopului propus, au fost trasate următoarele obiective:

- cercetarea bazei teoretico-metodologice a presei locale ca mijloc de mediatizare și de modelare a realității socioculturale și elaborarea metodologiei proprii de cercetare;

- studierea tendințelor contemporane de dezvoltare a presei locale în Republica Moldova;
- cercetarea reperelor funcționale ale presei locale autohtone;
- analiza subiectului prioritar de reflectare a presei locale și a potențialului ei de valorificare a realității socioculturale de nivel local;
- studierea aspectelor structurale și compoziționale ale publicațiilor periodice locale;
- analiza discursului sociocultural al presei locale;
- elaborarea recomandărilor practice în vederea eficientizării activității presei locale.

Metodologia cercetării științifice. Metodologia cercetării presei locale se bazează pe aplicarea conjugată a metodelor și principiilor, care țin de instrumentarul intelectual de cunoaștere științifică, și anume: documentarea, conceptualizarea, inducția și deducția, interpretarea datelor, analiza și sinteza, modelarea, abordarea sistemică, metoda comparativă și metoda structural-funcțională, cea istorică și cea sistemică. Printre realizarea scopului propus au fost folosite mai multe tehnici și tipuri de cercetări sociologice, precum cea extensivă, intensivă, longitudinală și transversală. Totodată, a fost aplicat principiul obiectivității, cel al imparțialității și principiul cronologic. Metodele utilizate au facilitat finalizarea cercetării cu anumite concluzii și recomandări, care au rolul de a contribui la punerea în valoare a rezultatelor obținute.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Noutatea științifică a lucrării constă în elucidarea specificității presei locale în sistemul mass-mediei din Republica Moldova, prin: determinarea cadrului de dezvoltare, identificarea problematicei și subiectului prioritar de reflectare, clarificarea reperelor funcționale în procesul de reflectare a realității de nivel local, explicarea opțiunilor de prezentare grafică, reliefarea discursului sociocultural al diferitor tipuri de produse jurnalistice puse în circuit prin intermediul acestui segment de presă.

Problema științifică soluționată vizează elucidarea locului și rolului presei locale în contextul sistemului mass-mediei contemporan; etalarea reperelor funcționale ale presei locale în procesul de reflectare a realității de nivel local; elucidarea specificului produsului mediatic pus în circuitul informațional prin intermediul presei locale autohtone; demonstrarea identității discursului sociocultural al presei tipărite locale din Republica Moldova. Problema științifică soluționată a fost abordată prin prisma schimbărilor social-politice și economice, care s-au produs la sfârșitul secolului trecut - începutul secolului prezent și care au generat modificarea caracterului, rolului și a funcțiilor jurnalismului local ca activitate mediatică, fapt ce *a condus la clarificarea* pentru teoreticienii și practicienii din domeniul mass-mediei a principiilor de activitate a presei locale, a opțiunilor și a tendințelor ei de valorificare a realității socioculturale, *în vederea eficientizării* procesului de creație, funcționalității și discursivității presei locale prin implementarea rezultatelor cercetării realizate în cadrul acestui studiu.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în crearea unui cadru teoretic de analiză a presei locale din Republica Moldova din perspectiva cadrului ei de dezvoltare în contextul mediatic contemporan, a principiilor funcționale și a activității ei de mediatizare a realității socioculturale.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în rezultatele cercetărilor asupra activității presei locale autohtone și în materialele empirice din studiu, care pot servi drept bază metodologică pentru publicațiile periodice în elaborarea politicilor editoriale, a strategiilor și a tacticilor de abordare a realității socioculturale locale

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere rezidă în: (1) sistematizarea etapelor și identificarea tendințelor de dezvoltare a presei locale autohtone pe segmentul diacronic propus; (2) determinarea principiilor conceptuale și funcționale ale presei locale; (3) evidențierea și evaluarea opțiunilor și tendințelor socioculturale ale presei locale; (4) evaluarea discursului sociocultural al publicațiilor periodice locale; (5) determinarea tipurilor de produse mediatice prin intermediul cărora este valorificată realitatea socioculturală; (6) elucidarea instrumentelor de eficientizare a activității presei locale, de reflectare a realității socioculturale.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele și opiniile exprimate în lucrare au fost aplicate în procesul de predare a disciplinelor de formare profesională a viitorilor jurnaliști în învățământul universitar. Ele au stat la baza conceptualizării și elaborării cursului „Presa tipărită: aspecte istorice și abordări conceptuale”, predestinat studenților anului I, specialitatea jurnalism. Datele obținute sunt utile atât pentru cercetătorii care au ca obiect de studiu presa tipărită, cât și pentru jurnaliștii și managerii din mass-media autohtonă.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele cercetărilor, concluziile și recomandările cu referire la presa locală și la potențialul ei de reflectare a realității socioculturale au fost valorificate și expuse în 11 articole științifice care au fost publicate în mai multe culegeri de articole și reviste de specialitate cu caracter național și internațional. Tezele cuprinse în disertație au fost prezentate în cadrul mai multor simpozioane științifice naționale și internaționale.

Teza de doctor în științe ale comunicării a fost examinată și recomandată în ședința Departamentului Teoria și Practica Jurnalismului, în seminarul științific de profil din cadrul Universității de Stat din Moldova (specialitatea 571.01 – *Jurnalism și procese mediatice*).

Volumul și structura tezei include: adnotare în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor folosite în lucrare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie și anexe. Lucrarea cuprinde 157 de pagini text de bază, inclusiv șapte tabele și nouă anexe. Bibliografia conține 180 de surse.

Cuvinte-cheie: presă locală, realitate socioculturală, cadru de dezvoltare, socializare, culturalizare, opțiuni de creație, repere funcționale, discurs sociocultural.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza de doctor a fost elaborată în conformitate cu rigorile înaintate de către Comisia Națională de Atestare și Acreditare stipulate în regulamentele ce sunt în rigoare.

În **Introducere** se argumentează actualitatea temei precum și importanța acesteia pentru științele comunicării contemporane, metodologia de lucru, scopul și obiectivele tezei, noutatea științifică a rezultatelor obținute, importanța teoretică, valoarea aplicativă a lucrării, sunt indicate modalitățile de aprobare a rezultatelor obținute, precum și importanța acestora pentru evoluția ulterioară a presei locale din Republica Moldova.

Lucrarea este alcătuită din Adnotări în limbile română, engleză și rusă; Introducere; un capitol metodico-istoriografic și două capitole care, la rândul lor sunt divizate în subcapitole, Concluzii generale și recomandări; Bibliografie; Anexe; CV-ul autorului.

Capitolul I, intitulat **Fundamente teoretice și metodologice de cercetare a presei locale**, Paradigma cercetării, la fel ca elementele asupra cărora a fost focalizată cercetarea, ne orientează spre o digresiune problematică a discursului istoriografic, astfel devenind posibilă o înțelegere mai precisă și mai clară a investigațiilor care au abordat acest segment tematico-mediatic. Ținem să menționăm din start lipsa unor lucrări de specialitate referitoare la presa locală ca element mediatic cu identitate distinctă, la rolul și funcțiile ei în societate, la aspectele ei conceptuale și funcționale, la subiectul ei de reflectare, precum și la specificitatea discursului ei sociocultural. Numărul redus de lucrări consacrate presei locale ne-a determinat să utilizăm ca suport teoretic pentru cercetarea noastră și lucrările care au luat în discuție reperele teoretico-metodologice ale jurnalismului, în general, și care conțin informații utile pentru cercetarea de față. Ne referim la studiile semnate de: C.-J.Bertrand, N.Bakenhus, A.Yves, R.Keeble, J.J.Cuilenbur ș. a. – savanți din Occident; Т.И.Фролова, А.Крушинский, М.Ким ș. a. – cercetători din Rusia; M.Coman; M.Cernat, F.Ioncioaia, A.Păunescu, D.Popa; ș. a. – oameni de știință din România; C.Marin, G.Stepanov, D.Coval, M.Tacu, V.Moraru, L.Malcoci, Gh.Gorincioi ș.a. – cercetători din Moldova. Menționăm că în lucrările acestor autori, deși ele au un caracter generalist, se conțin și informații despre presa tipărită locală. Importanța lor pentru prezentul studiu rezidă în faptul că au identificat locul și rolul presei în contextul sistemului mediatic contemporan și au proiectat cadrul de cercetare al presei locale, în raport cu presa tipărită națională.

Pentru conceptualizarea presei locale în contextul mediatic contemporan au fost folosite lucrările semnate de un șir de cercetători, între care: Franklin B. Local Journalism and Local Media. Making the local news [24], Yves A. Introducere în jurnalism [15], Păunescu A. Jurnalism tematic. Jurnalistul, jurnalismul, publicația, tipuri de presă [9], Urusciuc E. Presa locală și morile de vânt. Lupta continuă [14], Local Newspapers Report. 2012. [35], Local Press. [36], Local

versus national papers [37], Адамьянц Т.З. Влияние современной социокультурной среды на физическое и духовное здоровье общества. [16], Тулупов В. Региональные СМИ. Законодательное обеспечение деятельности и проблемы развития [22], Быкадорова А. Формирование типов региональной корпоративной прессы на юге России: этапы становления [17] ș.a.

Pentru identificarea specificității funcționale și a identității conceptuale a presei locale din Republica Moldova am studiat și un șir de lucrări ale cercetărilor din străinătate care au avut ca obiect de cercetare presa locală din diferite țări ale lumii, dintre care cele mai relevante sunt: *Reading the local paper: Social and cultural functions of the local press in Preston (Citind ziarul local: funcțiile sociale și culturale ale presei locale din Preston)*, semnată de cercetătorul A.Hobbs [31], care a pus în circuit informații valoroase privind locul și rolul presei locale în sistemul mass-mediei din Marea Britanie; *Japan's Local Newspaper. Chihoschi and Revitalization Journalism (Presa locală din Japonia. Chihoschi și revitalizarea jurnalismului)* de A.S.Rausch [28], care reprezintă o imagine de ansamblu a presei locale din Japonia, dar și *Media Descentralization: The case of Israel's Local Newspapers (Descentralizarea mass-mediei. Cazul ziarelor locale din Israel)*, semnată de D.Kaspi [26], propune o viziune de ansamblu asupra presei locale din Israel, acest segment de presă fiind cercetat prin prisma fenomenului de descentralizare a mass-mediei, fapt care îl ajută pe autor să identifice metamorfozele prin care trece la moment presa locală israeliană, să elucideze factorii care au catalizat acest fenomen, efectele descentralizării presei și impactul acesteia asupra presei locale.

Considerăm important și studiul *Local Journalism. The decline of newspapers and the rise of digital media (Jurnalismul local. Declinul ziarelor și creșterea mass-mediei digitale)*, autor K.N.Rasmus [28], care a pus în circuit informații referitoare la situația presei tipărite în era digitală. Analiza contextului în care funcționează actualmente presa tipărită, realizată de acest autor, ne-a servit drept bază pentru identificarea condițiilor în care activează în prezent presa locală autohtonă și pentru determinarea cadrului și a modului în care se produce convergența mediatică în sistemul mass-mediei.

O importanță semnificativă pentru cercetarea noastră o are și studiul *La presse regionale et locale (Presa regională și locală)* [29], semnat de savantul francez L.Guery ce reprezintă o analiză complexă a presei locale, în care specificitatea acesteia este abordată prin prisma funcțiilor și rolurilor pe care le îndeplinește la nivel de comunitate sau regiune, precum și prin tipurile de servicii pe care le prestează și de activități mediatice pe care le desfășoară.

Ținem să menționăm și lucrarea *What news?: the market, politics, and the local press (Ce sunt noutățile?: piață, politică și presă locală)*, semnată de B.Franklin și D.Murphy [25], care

studiază modul de funcționare a instituțiilor de presă de tip local, strategiile de marketing pe care le aplică ele și relația acestora cu politicul care, în opinia autorului, se deosebește radical de relațiile pe care le stabilește presa națională și internațională cu acest domeniu.

În șirul de lucrări științifice dedicate particularităților presei locale în sistemul mediatic contemporan se includ: studiul *Ziarul local*, semnat de J.Lauterer [7], care reprezintă un studiu complex referitor la principiile conceptuale și funcționale ale unui ziar local, dar și la modul în care trebuie să fie valorificată realitatea într-o publicație periodică locală; studiul colectiv, coordonat de Я.Засурский, *Рабочая книга редактора районной газеты* (*Cartea de lucru a redactorului ziarului raional*) [19], care a pus în circuit informații privind problematica și diapazonul tematic al ziarului local, structura și prezentarea grafică a acestuia, principiile de organizare a activității jurnaliștilor și a producției jurnalistice; studiul semnat de М.Эйсмонт *Газета малых городов* (*Ziarele orașelor mici*) [23], care analizează realizările, dar și eșecurile presei locale din Rusia de după '90 încoace.

Pentru elucidarea specificității activității presei locale, a tendințelor și a opțiunilor ei funcționale și de creație, precum și a cadrului ei de dezvoltare au fost valorificate diverse rapoarte de activitate a presei, în general, și a presei locale, în particular, întocmite de diferite instituții internaționale și naționale. Între acestea se numără: *O presă liberă și responsabilă*, realizat de *Commission on Freedom of Press* (*Comisia pentru libertatea presei*) [20]; *Number of Americans who read print newspapers continue decline* (*Numărul americanilor care citesc presa tipărită este în descreștere*) [32] și *72% of Americans follows local news closely* (*72% dintre americani urmăresc îndeaproape știrile locale*) [33], realizate de Centrul de Cercetări Media din SUA; *Rapoartele anuale privind starea presei locale din Republica Moldova*, realizate de *Asociația Presei Independente* pentru anii 2008-2014 [30].

În Republica Moldova presa locală a fost cercetată mai puțin decât în alte țări, ea fiind abordată, de cele mai dese ori, ocazional, alături de alte tipuri de media. Totuși, au existat și lucrări autohtone care au cercetat nemijlocit presa tipărită, ultimile fiind: studiul semnată de Тимуш А.В *Газета и мнение читателя: Социологическое исследование* [21], care a apărut în anul 1973 și *Городская и районная печать на новом этапе перестройки и борьбы за ускорение социально-экономического развития общества* (*Presa orășenească și raională în contextul unei noi etape a restructurării și a luptei în vederea urgentării dezvoltării social-economice a societății*) [18], care a fost publicat în anul 1988. În primul studiu presa locală este abordată din perspectivă sociologică, în cel de-al doilea – din perspectivă mediatică, punând în valoare noi obiective pentru ziarele raionale și orășenești, unele dintre care au devenit scopuri

propriu-zise, actuale și în prezent. De atunci încoace, în circuitul științific autohton nu a fost elaborată nicio lucrare complexă referitoare la acest subiect.

Problema cadrului de dezvoltare a presei locale din Republica Moldova a fost cercetată în baza a unor lucrări cu caracter generalist care, fie și tangențial, ne-au oferit informații factologice și date statistice privind evoluția acestui segment de presă. Printre acestea se numără studiile: *Problematica presei scrise*, autor D.Coval [3]; *Potențialul informațional al presei din Republica Moldova*[12] și *Jurnalismul social: aspecte definitorii* [11], semnate de G.Stepanov; *Sistemul mass-media din Republica Moldova*, autor Gh.Gorincioi [6]; *Evoluția presei locale din Moldova în perioada 1990 – 2010*, realizat de API [2]; *Mass media din Republica Moldova 2004*, realizat de V.Moraru și G.Stepanov [8].

Pentru realizarea studiului în cauză au fost valorificate și lucrările referitoare la presa locală, semnate de către membrii organizației obștești *Asociația Presei Independente: Publicitatea în ziarele API: imagine bună – reușită în afaceri* [10], *API la 2 ani de activitate* [1], *Evoluția presei locale din Moldova în perioada 1990–2010* [2]. Deși lucrările respective, per ansamblu, nu au un caracter strict științific, cercetările din cadrul acestora au fost realizate conform unor metodologii bine puse la punct, fapt care ne-a permis să le folosim pentru identificarea cadrului de dezvoltare a presei locale autohtone și a mecanismului de prestare a serviciilor publicitare și de reflectare a realității de nivel local.

Constatăm că studiile, articolele și rapoartele în cauză au fost de un real folos în elaborarea metodologiei de cercetare a presei locale autohtone, precum și în identificarea strategiilor și a practicilor operaționale pe care aceasta le folosește pentru mediatizarea realității socioculturale de nivel local. Sistemul metodologic se axează pe metode precum: analiza cantitativă și calitativă a datelor, sinteza, comparația, observația empirică, documentarea științifică, inducția și deducția, descrierea, analiza rezultatelor cercetării.

Concluzia generală care se impune este că analiza și reevaluarea lucrărilor istoriografice permit reconstituirea bazei teoretico-metodologice a jurnalismului social și conceptualizarea lui ca fenomen mediatic și social.

Capitolul II, intitulat **Presa locală din Republica Moldova: condiții de afirmare și repere funcționale**, cuprinde analiza cadrului de dezvoltare și a principiilor funcționale ale presei locale din Republica Moldova. Totodată, aici este identificat și subiectul prioritar de reflectare a acesteia.

Cercetarea activității evolutive a instituțiilor de presă din mass-media moldovenească scoate în evidență transformările foarte rapide și spectaculoase care au avut loc în perioada posttotalitară. Domeniul comunicațional din țara noastră a fost marcat de spulberarea

monopolului unui singur partid, afirmarea pluralismului de opinii, afirmarea legilor economiei de piață, apariția sectorului privat etc. Publicațiile periodice ale aceluși timp au exprimat nevoia de eliberare, de solidarizare, au devenit un instrument combativ împotriva vechiului regim și o tribună de diseminare și de implementare a noilor standarde democratice. În acest context, presa locală nu a fost o excepție. Ea a evoluat sau a stagnat direct proporțional cu celelalte elemente ale sistemului mijloacelor de informare în masă, influențată fiind de diferiți factori de origine politică, economică, culturală, dar mai cu seamă, de cei de origine socială.

Transformările social-politice, economice și spirituale, atestate în țările ex-sovietice după 1990 încoace, inclusiv în Republica Moldova, au modificat substanțial structura și tipologia sistemului mass-mediei și au contribuit, în mod direct, la apariția diverselor fenomene mediatice – toate acestea reprezentând o constantă a dinamicii evoluției mijloacelor de informare în masă din țările postcomuniste. Procesul a cunoscut și în domeniul presei locale o adevărată explozie, care a generat tendințe noi de dezvoltare a acestui segment mediativ. Între acestea se numără:

- deideologizarea și depolitizarea presei locale: ziarele locale ies de sub tutela Partidului Comunist, făcând primii pași în direcția unei presei libere și democratice;

- reconceptualizarea arhitecturii și a principiilor funcționale: ziarele își modifică, total sau parțial, titlul, motto-ul, sigla și, desigur, politica editorială;

- diversificarea tipologiei presei locale, grație apariției noilor categorii de presă locală ca: presa privată, cea de partid, cea de divertisment și cea specializată; apar suplimentele specializate ale publicațiilor periodice ca o nouă formă de organizare a informației; se modifică forma de organizare a instituțiilor de presă (SA, SRL, ÎI etc.);

- apariția primelor ONG-uri în domeniul media de nivel local, semnificativă, în acel context, fiind constituirea primei asociații obștești autohtone – *Asociația Presei Independente*, al cărei obiectiv general era susținerea și fortificarea segmentului de presă locală din Republica Moldova; API întrunea instituții media locale, neafiliate politic, scopul ei fiind promovarea la nivel local a jurnalismului de calitate, iar la nivel național – a intereselor presei locale libere;

- apariția ziarelor comunitare și școlarești, grație susținerii financiare din exterior, care era acordată, în temei, de diferite instituții și organisme internaționale ce alocuau bani pentru astfel de publicații periodice, precum și de anumite organizații neguvernamentale din interiorul țării (*Centrul de Jurnalism Independent*, *Asociația Presei Independente*, *Centrul Tânărului Jurnalist*, administrațiile publice locale etc.);

- extinderea arealului de mediatizare a ziarelor din zonele rurale ale Moldovei de la un singur raion, la două, trei și chiar la mai multe raioane – tendință ce denotă creșterea zonei de influență a ziarelor și de transformare a acestora în publicații periodice regionale.

Unele dintre aceste tendințe, ulterior, s-au transformat în fenomene mediatice, care au marcat substanțial felul de a fi al ziarelor locale, modificându-le statutul, politica editorială, forma și conținutul, proiectându-le astfel, noua lor identitate în contextul sistemului mass-mediei autohton. Reiterăm că obiectul cercetării noastre a fost presa locală din Republica Moldova, adică, presa locală din perioada de după anii '90 ai secolului trecut. Prin urmare, analiza a vizat metamorfozele care s-au produs pe acest segment de presă începând cu anii 1990-1991.

Analiza procesului de dezvoltare a presei tipărite locale autohtone a fost realizată în funcție de transformările conceptual-funcționale care s-au înregistrat pe segmentul diacronic propus. Conform acestora, presa locală înregistrează cinci etape de dezvoltare:

- 1990-1994. Această etapă se caracterizează prin câteva tendințe de modificare a activității presei locale: (1) colectivele redacționale încep să-și conceapă politica editorială relativ independent față de autorități, ca urmare a diminuării cenzurii și controlului din partea finanțatorilor; (2) ziarele încearcă să se autoidentifice, să-și obțină identitatea, ceea ce le face să se distingă în raport cu alte publicații periodice similare; (3) publicațiile periodice încep să mediatizeze realitatea prin prisma omului de rând, în funcție de interesele, necesitățile și așteptările acestuia;

- 1995-1998. Este perioada când se afirmă opțiunea presei locale pentru dimensiunea socioculturală a realității de nivel local și când se încetățenește practica de a fonda ziare de alternativă (individuale sau colective). În aceste condiții, se conturează două tendințe de bază pe acest segment de presă, și anume: (1) în presa locală apar tot mai multe ziare private, care sunt concepute ca afacere; (2) ziarele locale private se antrenează în diverse proiecte ale unor organisme internaționale, în scopul obținerii unor suporturi financiare;

- 1999-2002. Această etapă a fost marcată de implementarea reformei administrativ-teritorială, conform căreia cele 40 de raioane au fost desființate, iar în locul lor, au fost create 11 județe. În rezultat, activitatea unor ziare locale de stat a fost sistată, iar fostele echipe redacționale, în cele mai multe cazuri, au fondat ziare private. În această perioadă, pe fundalul tendinței de transformare a unor ziare raionale de stat în ziare județene și de dispariție a altora, presa locală privată și-a fortificat pozițiile, fiind fondate noi publicații periodice. Pentru prima dată în istoria presei tipărite autohtone s-a înregistrat practica de editare a suplimentelor ziarelor naționale, destinate județelor;

- 2003-2008. Această etapă a apărut în rezultatul reformei administrativ-teritorială, când au fost desființate județele și s-a revenit la raioane. Această reformă a afectat în mod evident activitatea instituțiilor mass-mediei locale, cu precădere a celor private. În aceste condiții apar tendințe noi de dezvoltare a acestui segment de presă, și anume: (1) creșterea numărului ziarelor

finanțate din banii publici, ceea ce intensifică concurența între publicațiile periodice private și cele de stat; (2) intensificarea migrației jurnaliștilor din presa privată la cea de stat; (3) reorientarea fluxului de publicitate locală spre publicațiile de stat; (4) extinderea masivului de valorificare și de distribuire a ziarelor locale private. Ultima tendință a pus bazele unui fenomen, numit regionalizare, care, ulterior, a cuprins întreg segmentul de presă locală privată.

- 2009 – prezent. În această perioadă, presa locală, îndeosebi cea privată, a întreprins un șir de acțiuni de reorganizare conceptuală și funcțională, de genul: (1) reprofilarea publicațiilor în funcție de interesele publicului cititor, în rezultatul căreia au apărut ziare private de reclamă, de divertisment, de sănătate, ziare ale minorităților naționale etc.; (2) extinderea arealului de acoperire mediatică; (3) concentrarea în mod prioritar, pe realitatea socioculturală și extinderea diapazonului tematic; (4) schimbarea unghiului de abordare a realității și a stilului de expunere a faptelor; (5) diversificarea genurilor de presă utilizate pentru mediatizarea realității (de la cronici și materiale analitice până la povestiri umoristice și bancuri); (5) promovarea practicilor socioculturale locale și punerea în valoare a comunităților din teritoriul pe care îl acoperă în plan mediatic. La această etapă, a prins contururi tendința publicațiilor periodice tipărite de a-și crea pagini online și de a-și dubla varianta print cu una similară online.

Identificarea și analizarea principiilor funcționale ale presei locale a fost un alt obiectiv al acestui capitol. Presa locală reprezintă un element cu identitate distinctă în sistemul presei, pentru că folosește principii specifice de concepere, de editare și de distribuție. Identitatea funcțională a presei locale este determinată de mai multe particularități ale ei:

- ea include publicațiile periodice care valorifică doar realitatea de nivel local (din raioane, județe, regiuni, ținuturi, sate etc.);

- își are sediul într-un centru raional, județean, regional etc., dar acesta se poate afla și în capitala țării;

- se tipărește, de obicei, într-un singur oraș, la o singură imprimărie;

- are un areal de acoperire și de mediatizare limitat (aproximativ similar cu o unitate administrativ-teritorială);

- are un diapazon tematic restrâns, axat mai mult pe realitatea socioculturală din teritoriu;

- se orientează spre producerea informației utilitare și de avertisment;

- poate avea în postură de fondatori persoane fizice sau juridice atât de nivel local, cât și de nivel național;

- poate fi editată de instituții de stat, organizații private, ONG-uri, de mișcări social-politice – toate cu impact local sau zonal;

- se adresează unui public-țintă bine definit și, în linii generale, cunoscut.

Activitățile curente, în particular, și principiile funcționale ale presei locale, în general, sunt influențate de un șir de factori, între care proximitatea spațială, obiectivele, rolurile, funcțiile și opțiunile de creație ale acesteia. Anume acești factori, scot în evidență opțiunea presei locale pentru organizarea relațiilor socioculturale pe orizontală și pe verticală într-o comunitate. Această opțiune rezidă în organizarea socială a acțiunilor umane în raport cu problemele existente la nivel comunitar și în armonizarea relațiilor între simplii cetățeni și factorii de decizie de nivel local. Ea se datorează, în primul rând, apropierea spațială a instituției mediatice de publicul său și rolului social pe care îl exercită presa locală, iar, în al doilea rând, faptului că, în lipsa unor surse de alternativă, instituțiile de presă raionale sunt unicele platforme de diseminare a informației publice și de interes public local, de dezbateră a problemelor sociale locale și de mobilizare a comunităților.

Activitățile curente și principiile de funcționare ale ziarului local depind, de asemenea, de gradul de aplicabilitate și de corelația care se stabilește între cele trei dimensiuni funcționale fundamentale ale unei instituții de presă: rezervele instituționale și potențialul de creație al colectivului redacțional, rezervele umane și managementul forței de muncă a publicației, rezervele tehnice și capacitățile de producție.

Determinarea subiectului prioritar de reflectare a presei locale este o altă dimensiune a capitolului în cauză. Mass-media locală este, prin excelență, instrumentul care a extins limitele culturii sociale, a democratizat procesele socioculturale și a propus o analiză descriptivă a diversității socioculturale, urmărind să înțeleagă comportamentul uman în contextul sociocultural în care el se articulează, dobândește sens și semnificație. Presa locală utilizează realitatea socioculturală pentru a explica comportamentele individuale și colective, prin aceasta, optând în favoarea unei paradigme care integrează armonios socialul și culturalul – paradigmă care ajută indivizii și grupurile să se definească și să se identifice ca parte a unui tot întreg. Opțiunea presei locale pentru reflectarea preponderentă a dimensiunii socioculturale a realității este determinată de apropierea geografică dintre evenimentele de acest fel și publicul cititor cărui i se furnizează informația. Acest fapt face posibilă tratarea pluridimensională a realității sociale și culturale din zonele de acoperire mediatică a publicațiilor periodice locale, deoarece oamenii sunt interesați, întâi de toate, de ceea ce se întâmplă în proximitatea lor spațială și mai apoi în țară, în lume. Această opțiune se explică și prin existența unei realități, mai mult sau mai puțin, cunoscute fiecărui individ social din acest areal, dar și prin difuzarea unui conținut complex de informații, explicații, interpretări care facilitează înțelegerea acestei realități. Totodată, presa locală este un element distinct, personalizat, complementar și necesar din organismul general de informare, dar în niciun caz, o anexă sau o copie a presei naționale. Tocmai din aceste considerente, presa

locală abordează prioritar problemele de interes restrâns, care vizează necesitățile și cerințele omului concret și care se încadrează în dimensiunea socioculturală a realității.

Opțiunea presei locale pentru realitatea socioculturală reiese și din specificitatea acestui gen de media care este pusă în serviciu și activează pentru un public concret, individualizat, dar nu pentru unul abstract, ca în cazul presei naționale. Această opțiune se datorează și faptului că jurnaliștii din presa locală nu sunt simpli cronicari sau evaluatori ai mediului sociocultural, ci sunt actorii sociali ai acestui mediu: aici trăiesc, aici activează, aici stabilesc contacte sociale. Ei cunosc foarte bine realitatea socială de aici, pentru că ei înșiși o trăiesc, dar tot atât de bine își cunosc și publicul pentru care scriu, pentru că acest public formează mediul lor de existență umană. Tocmai acest lucru și îi face pe jurnaliștii din presa locală să abordeze mai frecvent domeniul sociocultural, acesta fiind determinant pentru stabilitatea coexistenței și a coeziunii sociale a unei comunități.

Opțiunea de a mediatiza, prioritar, realitatea socioculturală se datorează, de asemenea, faptului că presa locală deține suficiente instrumente nu doar ca să reflecte mediul sociocultural, ci și ca să-l corecteze, să-l orienteze în direcția cuvenită, să-l catalizeze sau chiar să-l formeze. Or, mediul în cauză este nu doar al indivizilor care coexistă aici, ci și al instituțiilor care își desfășoară activitatea aici, inclusiv al presei locale, iar „umplutura” acestuia, calitatea interdependenței este foarte importantă pentru buna funcționare a tuturor acestor instituții.

În capitolul III, *Discursul sociocultural al presei locale din Republica Moldova*, este abordată problema prezentării structurale și compoziționale a publicațiilor periodice locale autohtone. Tendința publicațiilor periodice, în general, și a celor locale, în particular, de a-și pune în evidență virtuțile le determină să-și diversifice practicile operaționale de concepere a ziarului, de producere a informației și de prezentare a produsului mediatic finit. Pentru realizarea acestui deziderat, angajații din presa locală își pun la încercare perspicacitatea și creativitatea jurnalistică, precum și tehnicile necesare dobândirii unui produs mediatic a cărui expresivitate semantică, compozițională și grafică să aibă capacitatea de a genera dorința individului de a procura acest produs.

În primii ani de independență a Republicii Moldova, în condițiile extinderii și amplificării tot mai pronunțate a fluxurilor informaționale, au apărut și primele tendințe de reconceptualizare a practicilor tradiționale de modelare grafică a ziarelor locale și de definitivare a unui stil nou de aranjare în pagină a materialelor jurnalistice. Particularitățile funcționale ale noului stil tindeau să asigure creșterea gradului de percepere a materialelor de presă de către cititor și a impactului ziarului asupra întregii societăți. Astfel, după anii '90 ai secolului trecut, presa locală autohtonă a trecut printr-un proces anevoios de constituire a identității sale, care a modificat conceptualizarea

atât a conținutului, cât și a formei produsului jurnalistic finit. Opțiunea jurnaliștilor din presa locală pentru schimbarea caracterului de literă în direcția majorării acestuia, pentru asigurarea calității imprimării, îndeosebi a iconografiei, precum și pentru înlocuirea machetării tradiționale cu cea de tip sistemic au dus la afirmarea unui nou stil de prezentare grafică și a unei arhitectonici noi a publicațiilor locale. Actualmente, structura și compoziția unei publicații periodice locale, grație aspectului său estetic, a devenit nu doar un punct de atracție și de captare a interesului populației, ci și un element de orientare a acesteia în avalanșa de informații puse în circuit și de reglare a legăturilor funcționale ale ziarului cu publicul său țintă. Tendințele de îmbunătățire a aspectului grafic a publicațiilor periodice locale au orientat opțiunile jurnaliștilor spre asigurarea aspectului estetic, precum și spre asigurarea coerenței dintre structura și compoziția acestora. Astfel, în prezent, ziarele locale au ajuns să fie atât produse cu valoare informativă, cât și cu valoare estetică.

Pentru a analiza rolul structurii și a compoziției spațiale pentru reușita unui ziar local, am selectat trei publicații periodice independente, locale/regionale, din diferite zone ale țării: de la nord – *Glia drochiană*, de la centru – *Unghiul*, de la sud – *Gazeta de Sud*. Toate aceste ziare au apărut la finele secolului trecut, având, astfel vechime semnificativă pe piața mediatică din țară și rezistând tuturor obstacolelor timpului și sistemului politic. Mai mult decât atât, toate se declară independente și demonstrează acest statut prin materialele publicate. Totodată, ele sunt membre ale *Asociației Presei Independente*, ceea ce fortifică orientarea echidistantă și nepărtinitoare a lor. Este important, de asemenea, că ziarele la care ne referim publică aceleași materiale realizate în cadrul diferitor programe organizate în colaborare cu *API* sau oferă spațiu unei pagini, intitulată *ACTIV*, realizată, la fel, ca urmare a conlucrării cu asociația respectivă. Fiind ziare locale, independente și generaliste, ele apar cu aceeași frecvență, o dată pe săptămână, vinerea; se distribuie atât prin abonament, cât și prin vânzarea la bucată. În plus, sunt bilingve: *Glia drochiană* și *Gazeta de Sud* încorporează materialele în limba rusă chiar în paginile ziarelor, iar *Unghiul* editează aparte publicația în limba rusă.

Cercetarea a demonstrat că specificitatea unui ziar reiese atât din conținutul lui propriu-zis, cât și din structura și prezentarea grafică a acestuia. Dacă conținutul ziarului local autohton este influențat de maniera de abordare a realității curente (care va fi analizată în subcapitolul următor), structura și prezentarea grafică este influențată de o seamă de elemente care asigură, pe de o parte, continuitatea structurii, iar pe de altă parte, individualitatea, ce o deosebește de alte publicații de acest gen. Printre elementele care au devenit punctele de reper pentru cititori în „găsirea” publicației preferate și, din aceste considerente, s-au regăsit în toate trei publicații periodice analizate, se numără: capul ziarului, titlurile, subtitlurile, simbolurile grafice ale

rubricilor, tipologia iconică, explicațiile foto, graficele, schemele, colonajul paginilor, numele autorilor, culoarea, aspectul primei pagini.

Opțiunea socioculturală a presei locale este o altă dimensiune a capitolului respectiv. Presa locală din Republica Moldova, în pofida crizei prin care trece presa în general, actualmente, este una dintre cele mai importante și mai credibile surse de informare la nivel local și unul dintre cele mai valoroase instrumente de proiectare a imaginii mediatice a realității, îndeosebi a dimensiunii ei socioculturale. Ea își menține și chiar își extinde tirajele, întrucât își structurează discursul, astfel încât să asigure legătura într-o comunitate pe verticală și pe orizontală, iar prin acesta, să influențeze felul de a fi al fiecărui individ în parte și al comunității, în general. Pentru elucidarea discursului presei locale, se impune cercetarea conținutului și a tipului de informație pe care ea, prioritar, o pune în circuit. Întru realizarea acestui obiectiv, am apelat din nou la cele trei publicații periodice – *Glia drochiană*, *Unghiul* și *Gazeta de Sud* – care au constituit obiectul de cercetare al capitolului precedent, în care am încercat să demonstrăm (în baza genericelor paginilor și a denumirii rubricilor) că presa locală acordă o atenție deosebită dimensiunii socioculturale a realității, atât ca importanță tematică, cât și ca volum. Identificarea tendințelor și opțiunilor socioculturale ale presei locale impune realizarea analizei comparate a discursului sociocultural al ei în perioade de timp diferite. Astfel, pentru cercetare, am selectat două perioade (1) 01.10.2010 – 31.03.2011 și (2) 01.10.2015 – 31.03.2016. Pentru realizarea acestui deziderat, am selectat pentru analiză următoarele variabile: tematica: socială sau culturală; mesajul materialelor jurnalistice; categoria de vârstă a protagoniștilor; sexul protagoniștilor; mediul în care s-a produs evenimentul; genul jurnalistic al produselor mediatice.

Analiza cantitativă a produsului sociocultural al presei locale demonstrează că aceste trei publicații periodice au produs, în prima perioadă cercetată – 01.10.2010 – 31.03.2011 – materiale care vizează domeniul sociocultural, în număr de 1 122 din totalul de 2 067 de materiale jurnalistice. În cea de-a doua perioadă – 01.10.2015 – 31.03.2016 – aceste publicații au pus în circuit 1 104 materiale pe domeniul sociocultural din totalul de 2 013 materiale jurnalistice. Timp de 12 luni numărul total al materialelor jurnalistice care vizează domeniul sociocultural produse de ziarele *Glia drochiană*, *Unghiul* și *Gazeta de Sud* a constituit 2 226.

Numărul materialelor socioculturale care au fost puse în circuit în prima perioadă supusă analizei este puțin mai mare decât cel al materialelor puse în circuit în perioada a doua, diferența constituind doar 18 materiale. Convertite în procente, cifrele în cauză proiectează următorul tablou: materialele socioculturale care au apărut în perioada 01.10.2010 – 31.03.2011 reprezintă 54,28% din numărul total de materiale jurnalistice, iar materialele socioculturale care au apărut în perioada 01.10.2015 – 31.03.2016 constituie 54,84% din numărul total de materiale

jurnalistice. Analiza comparativă din punct de vedere cantitativ a activității publicațiilor locale în cele două perioade demonstrează că, practic, nu există diferențe între numărul total de materiale socioculturale realizate într-o perioadă sau alta. Dacă în prima perioadă – 01.10.2010 – 31.03.2011 publicațiile periodice analizate au produs 1 122 de materiale, în cea de-a doua perioadă – 01.10.2015 – 31.03.2016, ele au pus în circuit 1 104, diferența constituind doar 18 materiale. Acest lucru demonstrează opțiunea constantă a presei locale pentru realitatea socioculturală și, respectiv, rolul pe care aceasta îl atribuie domeniului în cauză. De asemenea, acest lucru reiese și din faptul că, din numărul total de materiale journalistice care apare într-o ediție, ce variază între 20 și 30 de materiale, cel puțin jumătate valorifică domeniul sociocultural.

Analiza produsului mediatic sociocultural din perspectiva tematicii acestuia a demonstrat că în perioada 01.10.2010 – 31.03.2011, coraportul dintre materialele domeniul cultural și cele din domeniul social este de circa 1 la 4. Din totalul de 1 122 de materiale, 234 sunt din cultură, ceea ce constituie 20,86% din 100%, iar restul – 888 de materiale, adică 79,14%, abordează realitatea din sfera socială. În perioada 01.10.2015 – 31.03.2016 coraportul dintre materialele din domeniul cultural și cele din domeniul social este 1 la 10. Din totalul de 1 104 de materiale, doar 115 materiale valorifică realitatea culturală, ceea ce constituie 10% din 100%, iar restul – 989 de materiale, adică 90% abordează realitatea din sfera socială. În baza analizei cantitative, am identificat tendință de creștere în timp a numărului de materiale pe teme sociale: de la 888 de materiale, în prima perioadă – la 989, în cea de-a doua, și, totodată, tendința de descreștere a numărului de materiale din domeniul culturii: de la 234 de materiale în prima perioadă, la 115, în cea de-a doua. Observăm că în perioada 01.10.2015 – 31.03.2016 numărul materialelor pe teme sociale au crescut cu 11,37%, în timp ce numărul materialelor din domeniul culturii, s-a redus cu 50,85%, fapt care denotă tendința jurnaliștilor de a da prioritate domeniului social, cel cultural constituind unul din punctele vulnerabile ale procesului de mediatizare a realității în presa locală. Deși aceste două domenii formează împreună dimensiunea socioculturală a realității, dat fiind că cultura este rezultatul practicii sociale, element al acțiunii sociale și parte a domeniului social, discrepanța dintre volumul materialelor dedicate tematicii sociale și al celor dedicate tematicii culturale este foarte mare. Evident, acest lucru demonstrează ponderea domeniilor în interesele profesionale ale jurnaliștilor de la publicațiile periodice locale și prioritățile acestora în procesul de valorificare a masivului informațional potențial din teritoriu. Numărul mic de subiecte culturale mediatizate poate fi explicat prin faptul că ziarul local este ziarul comunității, al omului de rând, care nu este altcineva decât elementul-cheie al societății. Drept consecință, publicația acordă mai multă atenție anume domeniului social, lăsând, oarecum, în umbră domeniul cultural. Totodată, constatăm că neglijarea sferei culturii poate duce la crearea unui vid valoric și cultural,

fapt care poate influența negativ populația din regiune, îndeosebi generațiile tinere. Aceste rezultate, aproape similare, demonstrează că opțiunea socioculturală a presei locale este constantă, ponderea acestui gen de materiale în contextul general al publicațiilor periodice fiind și ea, cu mici și neînsemnate fluctuații, aceeași.

Analiza calitativă a materialelor din domeniul sociocultural, produse în cele două perioade la care ne referim, a demonstrat opțiunea presei locale pentru valorificarea, prioritar, a trei tipuri de evenimente: cele curente, de actualitate, numite și „evenimente fierbinți”; cele care se repetă periodic, de obicei de la un an la altul; și așa-numitele „evenimente reci” care constituie părți componente ale unor chestiuni, probleme ce se manifestă într-o perioadă mai mare de timp. Presa locală atât informează cetățenii despre existența și amploarea evenimentelor, problemelor, cât și le analizează, și le dezbate, implicând în acest proces factori de decizie, experți, reprezentanți ai societății civile și simpli cetățeni.

Considerăm oportun să facem câteva referințe și cu privire la varianta online a acestor ziare, odată ce publicul le accesează și-n acest format, mai ales că trăim în era digitală, când suportul tehnic tradițional – hârtia – este tot mai mult înlocuit cu mediul virtual. Menționăm că datele care vor fi expuse în cele ce urmează se referă strict la activitatea presei locale în perioada 1.10.2015- 31.03.2016, datorită faptului că în perioada 1.10.2010- 31.03.2011 ziarele încă nu aveau variantă on-line interactivă, ci doar site-uri, în care era inclusă informația despre ziar și unele informații despre activitățile locale care au fost inițiate sau în care au fost implicate colectivele redacționale. Dat fiind acest fapt, a fost imposibil de realizat analiza comparativă a produselor online puse în circuit în aceste două perioade.

Ca și în varianta print a ziarelor analizate, la fel și în varianta online a acestora, cele mai multe materiale se referă la domeniul sociocultural. Cu toate acestea, variantele online nu conțin același număr de materiale, ci mult mai puține, motivând, astfel, cititorul să procure, într-un final, și varianta print, dacă este posibil. Iată cum se prezintă din punct de vedere cantitativ și compozițional produsul mediatic online al celor trei ziare analizate pe parcursul a șase luni: *Gliadrochiană*, al cărei website este www.gliadrochiana.info, a postat 143 de materiale, dintre care: pe teme sociale – 88, pe teme culturale – 16, din domeniul politic – 35, de divertisment – 6; *Unghiul*, al cărei website este www.unghiul.info, a pus în circulație 275 de materiale, dintre care: sociale – 197 materiale, pe teme culturale – 30, politice – 48; *Gazeta de Sud*, al cărei website este www.gazetadesud.md, a publicat 237 de materiale, tematica valorificată fiind mult mai vastă decât cea abordată de celelalte două. Cantitativ, compoziția produsului online al acestui ziar este următoarea: materiale din sfera socială – 89, din domeniul culturii – 10, din cel politic – 62, din economie – 23, de divertisment – 35, din realitatea internațională – 18.

Această analiză ne-a permis să conturăm o viziune de ansamblu asupra dimensiunii socioculturale actuale a presei locale din Republica Moldova, care este baza materialelor publicate atât în ziar, cât și în varianta online. Astfel, în mediu, într-o ediție a ziarului *Glia drochiană* sunt publicate între 15-20 de materiale, 11-15 dintre acestea fiind din domeniul sociocultural; într-o ediție a ziarului *Unghiul* sunt publicate circa 30 de materiale, dintre care 20 aparțin acestei sfere, iar într-o ediție a ziarului *Gazeta de Sud* apar aproximativ între 30-35 de materiale, dintre care jumătate se încadrează în categoria socioculturalului. Astfel, deducem că tematica unui număr de ziar local, deși pare diversă: socială, culturală, politică, economică, de divertisment etc., se axează, prioritar, pe domeniul social și pe cel cultural. Or, anume acestea din urmă formează dimensiunea socioculturală a realității, – dimensiune care pune în valoare individul social ca actor al unui anumit mediu, scoate în evidență și abordează problemele cu care se confruntă omul de rând, proiectează agenda mediatică și modelează dialogul social etc.

În presa locală, selectarea evenimentelor care urmează a fi mediatizate se face ținându-se cont, în primul rând, de interesul publicului față de anumite subiecte, astfel încât locuitorii din regiune să fie interesați să le citească și să caute ziarul pentru aceste informații. În al doilea rând, ea trebuie să aibă o utilitate majoră pentru locuitorii din această regiune, astfel încât această informație să pună în valoare publicația respectivă, să atragă atenția cititorilor și să-i determine să procure ziarul. Ziarul local tinde să fie aproape de fiecare cititor al său și să-i prezinte informațiile cât mai veridice și obiective, creând astfel legătura dintre locuitor și comunitatea sa, pentru că aceasta este o misiune de primă importanță a acestui segment de presă. Or, încă din denumirile de pagini iese în evidență că presa locală acordă o atenție deosebită dimensiunii socioculturale, atât sub aspectul importanței tematicii, cât sub aspectul volumului.

Identificarea tipurilor de produse mediatice ca gen și a coraportului dintre jurnalismul de informare și cel analitic a constituit un alt obiectiv al tezei. Ea este importantă, pentru că etalează implicațiile publicațiilor locale în realitatea socioculturală din care ele fac parte, dar care, totodată, face subiectul lor prioritar de reflectare: obiectivele și prioritățile acestora în procesul de valorificare a masivului informațional potențial, funcțiile și rolurile pe care le îndeplinesc, ceea ce proiectează specificitatea presei locale ca element mediatice cu identitate distinctă. Analiza celor trei publicații identificate mai sus a demonstrat că în perioada 01.10.2010 – 31.03.2011, din totalul de 1 122 de materiale pe domeniul sociocultural, 746 se încadrează în categoria genurilor informative, ceea ce reprezintă 66,49%, iar în perioada 01.10.2015 – 31.03.2016, din totalul de 1 104 materiale pe domeniul sociocultural, 759 se încadrează în categoria genurilor informative, ceea ce constituie 68,75%. Este vizibil că și în prima perioadă de monitorizare, dar și în cea de-a doua, publicațiile periodice au produs de mai mult de două ori

materiale ce se încadrează în jurnalismul de informare, decât cele care pot fi atribuite jurnalismului de opinie și comentativ.

Pentru reflectarea realității socioculturale, jurnaliștii din presa locală cel mai des apelează la genurile informative. Potrivit analizei cantitative, și în perioada 01.10.2010 – 31.03.2011, dar și în perioada 01.10.2015 – 31.03.2016, știrile ocupă mai bine de jumătate din produsul informativ sociocultural din aceste ziare – 584 știri în prima perioadă și 586 în cea de-a doua. Pe locul doi se situează reportajele – 105 reportaje în prima perioadă și 98 în cea de-a doua, iar pe locul trei – interviul cu 57 de interviuri în prima perioadă și cu 75 în cea de-a doua.

Pentru valorificarea realității socioculturale, presa locală apelează și la unele genuri analitice. Analiza a demonstrat că în perioada 01.10.2010 – 31.03.2011, din totalul de 1 122 de materiale din domeniul sociocultural, 376 se încadrează în categoria genurilor analitice, ceea ce reprezintă 33,51%, iar în perioada 01.10.2015 – 31.03.2016, din totalul de 1 104 materiale din domeniul sociocultural, 345 se încadrează în categoria genurilor informative, ceea ce reprezintă 31,25% . De remarcat că, în ambele perioade de monitorizare, materialele care se încadrează în jurnalismul analitic constituie puțin peste o treime din numărul total de materiale socioculturale.

Potrivit analizei cantitative, atât în perioada 01.10.2010 – 31.03.2011, cât și în perioada 01.10.2015 – 31.03.2016, cele mai multe la număr au fost articolele – 283 în prima perioadă și 285 în cea de-a doua. Pe locul doi se situează comentariile – 54 de comentarii în prima perioadă și 49 în cea de-a doua, iar cele mai puține la număr au fost editorialele, acest gen jurnalistic se află pe ultimul loc, în raport cu oricare alt gen în fiecare publicație: în prima perioadă au apărut 39 de editoriale, iar în cea de-a doua – și 11 editoriale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Studiul întreprins de autor în vederea evidențierii și caracterizării specificității presei locale din Republica Moldova în contextul sistemului mass-mediei autohtone, a cadrului de dezvoltare, a principiilor de funcționare și a discursului ei sociocultural a condus la următoarele concluzii:

Presă locală câștigă teren în fața presei naționale, datorită faptului că abordează, prioritar, problemele locale și, doar tangențial, pe cele naționale. Proximitatea spațială în acest caz contează foarte mult, fiind una dintre particularitățile presei locale. Or, dintre toate elementele sistemului mediatic, doar acest segment media poate fi atât de aproape de publicul său cititor.

Obiectivul general al presei locale este asigurarea unui circuit informațional de nivel local, în concordanță cu circuitul informațional național sau chiar cu cel internațional, în vederea construirii mediatice a realităților de ordin local, includerea acestor realități în fluxul informațional general și plasarea lor pe agenda publică națională; rolul principal rezidă în reflectarea dimensiunii socioculturale a realității locale, iar funcțiile ei derivă din funcțiile generale ale mass-mediei, prioritate având cea de socializare și de culturalizare.

Evoluția presei locale autohtone de după '90 încoace a înregistrat cinci etape (1990-1994; 1995-1998; 1999-2002; 2003-2008; 2009 – prezent), fiecare dintre care a generat anumite transformări conceptual-funcționale din care a reieșit identitatea actuală a acesteia.

Principiile funcționale ale presei locale sunt influențate de un șir de factori, între care proximitatea spațială, obiectivele, rolurile, funcțiile și opțiunile de creație ale ei, precum și de gradul de corelația care se stabilește între cele trei dimensiuni funcționale fundamentale ale unei instituții de presă: rezervele instituționale, rezervele umane, rezervele tehnice.

Discursul presei locale are un caracter, prioritar, sociocultural, întrucât materialele din domeniul sociocultural constituie circa o jumătate din produsul total, pus în circuit de publicațiile locale. Acest lucru se datorează faptului că anume abordarea realității socioculturale face posibilă înțelegerea proceselor și clarificarea modurilor în care se dezvoltă relațiile sociale dintre diferite persoane și grupuri într-o comunitate, precum și din faptul că ea este pusă în serviciu și activează pentru un public concret, individualizat, și nu pentru unul abstract. Discursul sociocultural al presei locale – utilitar, inspirațional sau critic – este conceput astfel încât să asigure legătura într-o comunitate pe verticală și pe orizontală, iar prin acesta, să influențeze felul de a fi al fiecărui individ în parte și al comunității în general.

Prezentarea grafică și structura publicațiilor locale sunt influențate de elementele care asigură, pe de o parte, continuitatea structurii unui ziar, iar, pe de altă parte, individualitatea acestuia. Opțiunea crescândă a publicațiilor periodice locale pentru noile elemente de design

poate fi explicată prin dorința acestora de a pune în circuit un produs mai atractiv și mai calitativ, care să contribuie la creșterea numărului de cititori și a tirajelor.

În presa locală cele mai frecvent întâlnite forme de expresie a materialelor jurnalistice se încadrează în jurnalismul de informare, genul cel mai explorat fiind știrea desfășurată. Genurile de opinie și comentative sunt folosite în presa locală într-o măsură mult mai mică, coraportul dintre jurnalismul analitic și cel de informare fiind de 1 la 3. Cea mai solicitată formă analitică de expresie este articolul, în timp ce comentariul și editorialul se regăsesc destul de rar în paginile publicațiilor periodice locale. Menționăm tendința jurnaliștilor din presa locală de a aborda problemele din regiune prin intermediul genurilor informative, pe care le „completează”/le îmbină cu elemente de analiză și sinteză.

În tendința de a se menține pe piața informațională și de a-și extinde tirajele, presa locală exploatează din plin posibilitățile oferite de noile tehnologii informaționale. Publicațiile periodice locale se manifestă în spațiul virtual prin site-urile oficiale și prin versiunile lor online. Ele interacționează pe rețelele de socializare atât cu oamenii de rând, cât și cu factorii de decizie, cu funcționarii publici, cu diferiți actori sociali etc., încercând astfel să faciliteze relațiile dintre jurnaliști și publicul lor, urmărind, totodată scopul de a se autopromova.

În conformitate cu concluziile expuse, propunem un șir de recomandări cu referință la jurnalismul social autohton ca proces și ca produs.

1. Reevaluarea diapazonului tematic al publicațiilor periodice locale, în scopul armonizării coraportului dintre materialele din domeniul social și cele din domeniul culturii. În acest sens, se impune abordarea mai frecventă și mai aprofundată a subiectelor din domeniul culturii, care pun în valoare tradițiile și obiceiurile locale, precum și problemele cu care se confruntă instituțiile și angajații din acest domeniu. Or, doar în acest mod, presa locală poate contribui la păstrarea, conservarea și promovarea identității și specificului regiunii în care activează.

2. Extinderea diapazonului de genuri informative, prin care este reflectată dimensiunea socioculturală a realității. Acest deziderat poate fi realizat prin folosirea mai frecventă a reportajelor și a interviurilor, întrucât acestea oferă posibilități mult mai mari de reflectare a realității; sunt mai dinamice, deci se consumă mai ușor; sunt mai credibile, grație efectului prezenței pe care îl asigură; oferă ziarelor vitalitate și le fac mai atractive. Este rezonabil, în acest sens, ca fiecare publicație periodică să rezerve câte o pagină specială pentru reportaje și interviuri, dacă nu săptămânal, cel puțin o dată la două săptămâni.

3. Diversificarea diapazonului de genuri analitice. Este important ca în paginile publicațiilor periodice locale, alături de articolele de problemă, să apară și editoriale, și comentarii despre realitatea socioculturală. Aceste genuri trebuie să se regăsească în fiecare

ediție, pentru că anume ele oferă cititorului șansa de a vedea poziția ziarului în raport cu problema abordată, dar și de a cunoaște alte puncte de vedere, alte viziuni asupra lucrurilor. Or, doar în cazul în care publicația periodică asigură pluralismul de opinie, iar poziția ei într-o problemă sau alta coincide cu opinia majorității, se produce extinderea conexiunii și întărirea relațiilor dintre corpul redacțional și cititori, astfel încât aceștia vor simți nevoia „de a consulta” în permanență ziarul, această practică devenind, astfel, o necesitate constantă în viața lor.

4. Fortificarea rețelelor de corespondenți netitulari, îndeosebi din satele cele mai îndepărtate ale raionului. Un corp redacțional format doar din câțiva oameni nu este în stare să mediatizeze operativ și detaliat realitatea, de aceea este necesar ca jurnaliștii să colaboreze cu oamenii din teritoriu, îndeosebi cu activiștii civici, cu profesorii, precum și cu elevii liceeni. Aceștia ar putea nu doar să semnaleze despre evenimentele și problemele existente în teritoriu, ci chiar să și le mediatizeze, publicând, cu regularitate, materiale în ziarele locale.

5. Schimbarea statutului *de observator* (tradițional specific pentru toate elementele sistemului mass-mediei) al vieții publice pe cel de *participant* în viața comunitară. În această ordine de idei, se impune reactualizarea discursului publicitar, trecerea de la monitorizarea și supravegherea pasivă la implicarea activă în procesele socioculturale din teritoriu, diversificarea serviciilor mediatice și orientarea lor spre conceperea și organizarea unor acțiuni de caritate sau a unor campanii de presă care, să fie, ulterior, mediatizate în cicluri speciale de materiale. Asemenea acțiuni, dincolo de faptul că sensibilizează și motivează populația să înfăptuiască lucruri bune, că o socializează și o instruieste în ceea ce privește educarea simțului de ajutor reciproc și culturii comunitare, mai și fortifică imaginea publicației periodice.

6. Reevaluarea structurii și a compoziției ziarului în vederea armonizării coerenței discursului jurnalistic cu prezentarea grafică a materialului. Acest obiectiv trebuie să devină prioritar pentru publicațiile periodice locale, or, anume tandemul în cauză face ziarul atractiv, focalizează ochiul cititorului și, într-o anumită măsură, îl determină să-l procure, fapt care duce la păstrarea și chiar la extinderea segmentului de cititori, pentru care a fost creată publicația.

7. Utilizarea mai activă a noilor tehnologii informaționale și a oportunităților oferite de spațiul virtual. Publicațiile periodice trebuie să exploateze mai activ rețelele de socializare atât ca surse de informare, cât și ca instrumente de promovare a imaginii lor. De asemenea, este necesar ca ziarele să-și actualizeze cât mai des versiunile online, pentru a da o notă de operativitate, precum și de a incita interesul față de anumite subiecte (prin postarea pe site doar a începutului materialului care se încheie cu o expresie, gen: „Materialul integral îl puteți citi în versiunea print a ziarului” sau „Materialul integral îl puteți citi în ziarul din data de...”.

BIBLIOGRAFIE

1. API la 2 ani de activitate. Chişinău: Asociaţia Presei Independente, 1999. 55 p.
2. Coval D. Problematika presei scrise. Chişinău: FJŞC, 1997. 174 p.
3. Evoluţia presei locale din Moldova în perioada 1990–2010. Chişinău: API, 2011. 37 p.
4. Gazeta de Sud. Publicaţie periodică. /01.10.2010 – 31.03.2011; 01.10.2015 – 31.03.2016/.
5. Glia drochiană. Publicaţie periodică. /01.10.2010 – 31.03.2011; 01.10.2015 – 31.03.2016/.
6. Gorincioi Gh. Sistemul mass-media în Republica Moldova. Chişinău: Iulian, 2011. 56 p.
7. Lauterer J. Ziarul local. Iaşi: Polirom, 2010. 453 p.
8. Moraru V., Stepanov G. Mass media din Republica Moldova 2004. Chişinău: CCRE Presa, 2005. 70 p.
9. Păunescu A. Jurnalism tematic. Jurnalistul, jurnalismul, publicaţia, tipuri de presă. Bucureşti: Fundaţia România de mâine, 2005. 143 p.
10. Publicitatea în ziarele API: imagine bună – reuşită în afaceri. Chişinău: API, 2013. 30 p.
11. Stepanov G. Jurnalismul social: aspecte definitorii. Chişinău: CEP USM, 2015. 264 p.
12. Stepanov G. Potenţialul informaţional al presei din Republica Moldova. Chişinău CE USM, 2002, 88 p.
13. Unghiul. Publicaţie periodică. /01.10.2010 – 31.03.2011; 01.10.2015 – 31.03.2016/.
14. Urusciuc E. Presa locală şi morile de vânt. Lupta continuă. În: Mass-media în Moldova. Chişinău: CJI, 2003, p. 12-14.
15. Yves A. Introducere în jurnalism. Iaşi: Polirom, 2011. 437 p.
16. Адамьянц Т.З. Влияние современной социокультурной среды на физическое и духовное здоровье общества. În: Общество и здоровье: современное состояние и тенденции развития. Москва: РОС, 2013, с. 1-9.
17. Быкадорова А. Формирование типов региональной корпоративной прессы на юге России: этапы становления. În: Вестник Воронежского Государственного Университета. Серия Филология. Журналистика, 2014, №. 1, с. 129-133.
18. Городская и районная печать на новом этапе перестройки и борьбы за ускорение социально-экономического развития общества. Кишинёв, 1988, 110 с.
19. Рабочая книга редактора районной газеты. Под редакцией Я. Засурского. Москва: Мысль, 1988. 575 с.
20. Сиберт Ф.С., Шрамм У., Питерсон Т. Четыре теории прессы. Москва: Национальный институт прессы, Вагриус, 1998. 223 с.
21. Тимуш А.В. Газета и мнение читателя: Социологическое исследование. Кишинев: Штиинца, 1973. 98 с.

22. Тулупов В. Региональные СМИ. Законодательное обеспечение деятельности и проблемы развития. În: Акценты. Новое в массовой коммуникации, 2016, №. 3-4 (138-139), с. 2-4.
23. Эйсмонт М. Газета малых городов. În: Pro et Contra, №. 1 (35), 2007, с. 43-55.
24. Franklin B. Local Journalism and Local Media. Making the local news. London: Routledge, 2006. 336 p.
25. Franklin B., Murphy D. What news?: the market, politics, and the local press. New York: Routledge, 1991. 229 p.
26. Kaspi D. Media Descentralization: The case of Israel's Local Newspapers. New Jersey: Transaction Publishers, 1986. 172 p.
27. Rasmus K.N. Local Journalism. The decline of newspapers and the rise of digital media. London: I.B. Tauris, 2006. 256 p.
28. Rausch A.S. Japan's Local Newspaper. Chihoschi and Revitalization Journalism. New York: Routledge, 2012. 157 p.
29. Guery L. La presse regionale et locale. Paris, 1992. 126 p.
30. Sondaj privind preferințele mediatică ale publicului din zonele rurale. Disponibil: <http://api.md/upload/files/evolutie.pdf> (vizitat 12.05. 2016).
31. Hobbs A. Reading the local paper: Social and cultural functions of the local press in Preston, Lancashire, 1855 – 1900. Disponibil: http://clock.uclan.ac.uk/1866/2/HoibbsA PhD_final_thesis.pdf (vizitat 18.02.2016).
32. Number of Americans who read print newspapers continue decline. Disponibil: <http://www.pewresearch.org/daily-number/number-of-americans-who-read-print-newspapers-continues-decline/> (vizitat 17.03.2016).
33. Seventy-two percent of Americans follows local news closely. Disponibil: <http://www.pewinternet.org/2012/04/12/72-of-americans-follow-local-news-closely/> (vizitat 16.03.2016).
34. Local Newspapers Report. 2012. Disponibil: <http://www.thenewspaperworks.com.au/2012-local-newspapers-report/> (vizitat 21.03.2016).
35. Local Press. Disponibil: http://www.investorwords.com/10211/local_press.html (vizitat 31.01.2016).
36. Local versus national papers. Disponibil: <http://www.journalism.org/1998/07/13/local-versus-national-papers/> (vizitat 31.03.2016).

PUBLICAȚII LA TEMA TEZEI:

1. TOACĂ M. Presa locală din Republica Moldova: aspecte funcționale și conceptuale. În: Valori ale mass-mediei în epoca contemporană. Chișinău: CEP USM, 2016, pp.164-168. 256 p. ISBN 978-9975-71-832-5;
2. TOACĂ M. Presa locală: abordări funcționale. În: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, 2016, nr.3, pp. 180-186. ISSN 1857-2294;
3. TOACĂ M. Politica editorială a publicațiilor periodice locale. În: Integrare prin cercetare și inovare. Conferința științifică națională cu participare internațională, 28-29 septembrie 2016. Rezumate ale comunicărilor. Științe socioumaniste. Chișinău: CEP USM, 2016, pp. 256-260. 319 p. ISBN 978-9975-71-813-4;
4. TOACĂ M. Socialul în presa locală. În: Integrare prin cercetare și inovare. Conferința științifică națională cu participare internațională, 10-11 noiembrie 2015. Rezumate ale comunicărilor. Științe sociale. Chișinău: CEP USM, 2015, pp. 36-37. 285 p. ISBN 978-9975- 71-704-5;
5. TOACĂ M. Aspecte socio-culturale ale jurnalismului local. În: Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare. Conferința științifică națională cu participare internațională, 25-26 septembrie 2012. Rezumate ale comunicărilor. Științe sociale. Chișinău: CEP USM, 2012, pp. 26-29. 270 p. ISBN 978-9975-71-268-2;
6. TOACĂ M. Problematika culturală în presa din Republica Moldova. În: Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacității de inovare. Conferința științifică cu participare internațională, 21-22 septembrie 2011. Rezumatele comunicărilor. Științe umanistice. Chișinău: CEP USM, 2011, pp. 142-145. 384 p. ISBN: 978-9975-71-136-4;
7. TOACĂ M. Cadrul progresiv a presei locale în Republica Moldova. În: Revista Română de Jurnalism și Comunicare, 2010, anul V, nr. 3, pp.19-24. ISSN 1842-256X;
8. TOACĂ M. Presa locală independentă în condițiile societății de tranziție. În: Studia Universitatis. Seria Științe Sociale, 2009, nr. 8 (28), pp. 268-272. ISSN 1857-2081;
9. TOACĂ M. Tematica socială în presa locală autohtonă-modalități de reflectare. În: Studia Universitatis. Seria Științe Sociale, 2009, nr. 8 (28), pp. 273-277. ISSN 1857-2081;
10. TOACĂ M., STEPANOV G. Aspecte istorice ale constituirii presei locale în Republica Moldova. În: Cercetare și inovare – perspective de evoluție și integrare europeană. Conferința științifică, 23 septembrie 2009. Rezumatele comunicărilor. Științe socioumanistice. Chișinău: CEP USM, 2009, pp. 211-212. 308 p. ISBN 978-9975-70-865-4.

ADNOTARE

Autor: TOACĂ MARIANA. **Presa locală din Republica Moldova: condiții de afirmare, repere funcționale, discurs sociocultural.** Teză de doctor în științe ale comunicării la specialitatea 571. 01 – Jurnalism și procese mediatice. Chișinău, 2017.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 180 de titluri, 157 de pagini text de bază, 7 tabele și 9 anexe. Rezultatele obținute se regăsesc în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: presă locală, realitate socioculturală, cadru de dezvoltare, socializare, culturalizare, opțiuni de creație, repere funcționale, discurs sociocultural.

Domeniul de studiu: Științe ale comunicării.

Scopul lucrării: determinarea specificului activității presei locale din Republica Moldova, identificarea cadrului de dezvoltare și a reperelor funcționale, elucidarea opțiunilor de creație și a discursului ei sociocultural.

Obiectivele lucrării: analiza rolului, locului și a funcțiilor presei locale în contextul mediativ contemporan; cercetarea cadrului de dezvoltare a presei locale din Republica Moldova; studierea reperelor funcționale și principiilor de reflectare a realității socioculturale de nivel local; analiza discursului produselor mediatice puse în circuit prin intermediul presei locale.

Noutatea și originalitatea științifică constau în elucidarea tendințelor de dezvoltare a presei locale autohtone, a principiilor ei funcționale în procesul de valorificare a masivului informațional potențial și a specificului discursului sociocultural al acesteia.

Problema științifică importantă soluționată vizează elucidarea locului și rolului presei locale în contextul sistemului mass-mediei contemporan; etalarea reperelor funcționale ale presei locale în procesul de reflectare a realității de nivel local; elucidarea specificului produsului mediativ pus în circuitul informațional prin intermediul presei locale autohtone; demonstrarea identității discursului sociocultural al presei tipărite locale din Republica Moldova.

Semnificația teoretică a tezei rezidă în crearea unui cadru teoretic de analiză a presei locale din perspectivă conceptuală, structurală și funcțională și a rolului ei în reflectarea și modelarea realității socioculturale din teritoriu.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în rezultatele cercetărilor asupra capacității presei locale de a reflecta realitatea socioculturală, în informațiile factologice și materialele empirice din studiu, care pot servi drept bază metodologică pentru elaborarea politicilor editoriale ale ziarelor locale și a reperelor pentru eficientizarea activității acestora.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele științifice au fost implementate prin publicarea a 11 articole și studii și prin contribuții la conferințe naționale și internaționale.

АННОТАЦИЯ

Автор: ТОАКЭ Мариана. Местная печать Республики Молдова: условия развития, функциональные ориентиры, социально-культурный дискурс, диссертация на соискание степени доктора коммуникационных наук, Кишинёв, 2017.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография (180 наименований), 9 приложений, 157 страниц основного текста, 7 таблиц. Результаты исследований опубликованы в 11-ти работах.

Ключевые слова: местная печать, социально-культурная реальность, рамки развития социализация, культурализация, творческий вариант, функциональные ориентиры, социокультурный дискурс.

Область исследования: коммуникационные науки.

Цель и задачи диссертации: определение специфики местной печати Республики Молдова; анализ функциональных процессов и медиа-продукта, отражающего социально-культурную реальность; выяснение тенденций развития, творческих возможностей и специфики дискурса местных печатных СМИ.

Новизна и научная оригинальность заключаются в выяснение процесса развития местной печати, ее функциональных принципов в ходе освещения социально-культурной реальности, в идентификации специфики ее дискурса.

Важная научная проблема, разрешаемая в работе: разработка и обоснование специфики местной печати Республики Молдова, что позволило определить рамки ее развития и ее функциональные ориентиры. А также была выявлена идентичность социокультурного дискурса местной печати Республики Молдова.

Теоретическая ценность заключается в создании теоретической основы для анализа концепции, структуры и функциональности местных печатных СМИ и их роли в отражении и моделировании социально-культурной реальности на местном уровне.

Практическая ценность диссертации: результаты исследований предоставляют ценную информацию, применение которой, наряду с предложенными рекомендациями, может оптимизировать деятельность местных печатных СМИ в освещении социально-культурной реальности на местном уровне, а выводы могут служить методологической основой для разработки редакционной политики местной печати.

Внедрение научных результатов: научные результаты, полученные в ходе исследований, были использованы при написании 11-ти статей и разработке учебных пособий для студентов.

ANNOTATION

MARIANA TOACA. Local media in Moldova: affirmation conditions, functional parts, sociocultural discourse. Thesis in communication sciences at the specialty 571. 01 - Journalism and media processes. Chisinau, 2017.

Thesis structure: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 180 titles, 157 pages of main text, tables 7 and 9 annexes. The results are found in 11 scientific papers.

Keywords: local news, sociocultural reality, development framework, socialization, enculturation, creativity option, functional principle, socio-cultural discourse.

Field of study: Communication Sciences.

The aim of the paper: determine the specific activity of local press in Moldova, identifying development framework, principles of operation and design choices and elucidating its potential coverage of socio-cultural reality.

Objectives: analysis of the role, place and functions of local media in contemporary media environment; research framework to develop local media in Moldova; elucidating the principles of operation and coverage of the socio-cultural reality of the local level; media products placed in speech analysis circuit through the local media.

Scientific novelty consists in elucidating the development trends of domestic local media, its principles functional during the realization of the massive potential and specific information of its discourse.

Important scientific problem solved is expressed by developing an overview on local media activity analysis in Moldova, which ensured determining development framework and its principles functioning in the context of contemporary media. It has also been established sociocultural identity discourse of the local print media in Moldova.

The theoretical significance of the thesis lies in creating a theoretical framework for analyzing local media conceptual perspective, structural and functional and its role in reflecting and shaping the socio-cultural reality of the territory.

Value of the work consists of research findings on the ability of local media to reflect socio-cultural reality in factual information and empirical study materials that can serve as a methodological basis for editorial policy of local newspapers and benchmarks for improving their work.

Implementation of scientific results: Scientific results have been implemented through the publication of 11 articles and studies and contributions to national and international conferences.

TOACĂ MARIANA

**PRESA LOCALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA: CONDIȚII DE
AFIRMARE, REPERE FUNCȚIONALE, DISCURS SOCIOCULTURAL**

571. 01 JURNALISM ȘI PROCESE MEDIATICE

AUTOREFERATUL

tezei de doctor în științe ale comunicării

Aprobat spre tipar: 05.04.2017

Hîrtie offset. Tipar offset.

Coli de tipar: 1,9

Formatul hîrtiei: A 5

Tiraj: 50 ex.

Comanda nr. 38/17

Editor: Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, MD 2001,
mun. Chișinău, bd. Gagarin, 8